

УМОВИ

проведення Щорічної обласної пошуково-краєзнавчої експедиції «Донбас екскурсійний»

I. Загальні положення

Відповідно до положення про проведення Щорічної обласної пошуково-краєзнавчої експедиції «Донбас екскурсійний», затвердженого наказом департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації від 13 квітня 2017 року № 187, Донецьким обласним центром туризму та краєзнавства учнівської молоді проводиться Щорічна обласна пошуково-краєзнавча експедиція «ДОНБАС ЕКСКУРСІЙНИЙ» (далі – Експедиція).

З огляду на сучасні освітні умови (дистанційне навчання, релокацію закладів освіти та вимушене перебування учнівської молоді Донеччини поза межами області чи за кордоном), Експедиція інтегрує класичне краєзнавство у цифровий простір, дозволяючи об'єднати збереження історико-культурної спадщини Донеччини із дослідженням нових громад.

II. Мета та завдання Експедиції

Метою Експедиції є:

- стимулювання дитячого та молодіжного туризму і краєзнавства;
- виховання в учнівської молоді любові та дбайливого ставлення до Батьківщини;
- популяризація рекреаційно-ресурсної бази Донбасу, як краю з великим природним та історичним потенціалом;
- формування гармонійно розвиненої особистості.

Основними завданнями Експедиції є:

- залучення учнівської молоді до активного пізнання рідного краю за допомогою туристсько-краєзнавчої, пошуково-дослідницької роботи;
- формування у молоді навичок дослідницької роботи з учнями;
- активізація всіх форм позашкільної роботи з учнями;
- створення умов для стимулювання юнацького туризму та краєзнавства.

III. Термін та порядок проведення Експедиції

Термін проведення: з 14 вересня по 19 жовтня 2026 року.

Подача матеріалів: для участі в Експедиції необхідно зареєструватися та подати всі матеріали до 09 жовтня 2026 року за покликанням:
<https://forms.gle/5nhcYJqqZBaJ5E797>

IV. Керівництво Експедицією

Загальне керівництво Експедицією здійснює департамент освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації. Безпосередня організація та проведення Експедиції здійснюється Донецьким обласним центром туризму та краєзнавства учнівської молоді (далі – Центр).

V. Учасники Експедиції

До участі в Експедиції запрошуються учні, здобувачі освіти та вихованці гуртків закладів повної загальної середньої та позашкільної освіти Донецької області (під керівництвом педагогів), які займаються вивченням та дослідженням історії, культури й природи Донеччини та України.

VI. Конкурси в межах Експедиції.

Конкурсні роботи повинні містити елементи сучасних інформаційних технологій з використанням відповідних сервісів та/або програмного та апаратного забезпечення (наприклад, для монтування відео, створення панорам, спецефектів, застосування мультимедіа тощо).

Невід'ємною складовою робіт є сучасна інтерпретація подання та обробки краєзнавчої інформації із застосуванням STEM/STEAM-технологій та діджиталізація (анімації, візуалізації, віртуалізації, 3D-моделювання, інтерактивності).

Зважаючи на широку географію проживання учасників, конкурси передбачають гнучкий підхід: опрацювання як цифрових/архівних джерел про Донеччину, так і дослідження пам'яток чи об'єктів у громадах тимчасового проживання з проведенням порівняльних краєзнавчих паралелей.

VII. Конкурси в межах Експедиції КОНКУРС «ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ»

Конкурс віртуальних екскурсій спрямований на поглиблене дослідження та популяризацію локальної історії й краєзнавства, спонукаючи учасників до пошуку маловідомих історичних сторінок рідного краю та всієї України. Головна мета проєкту – мотивувати молодь досліджувати та презентувати у сучасному цифровому форматі пам'ятні об'єкти та локації, що зберегли пам'ять про важливі історичні події, переломні моменти та визначних постатей, чия доля та діяльність переплетені з Донеччиною.

Завдання учасника полягає у створенні віртуальної екскурсії, яка детально висвітлює історію маловідомих скульптурних пам'ятників, пам'ятних споруд, меморіальних дошок та видатних місць рідного краю. Акцент робиться на

візуальній складовій (фотографіях, малюнках, архівних кадрах, цифровому дизайні, картах), супроводжуваний лаконічним і змістовним текстом. Особливу увагу слід приділити краєзнавчим розвідкам про історичних діячів і видатних осіб, які народилися на Донеччині, але згодом проживали чи розбудовували історію в інших куточках України, або чий внесок залишив вагомий слід у літописі рідного краю та всієї держави.

Вимоги до презентації:

Інструменти: сучасні digital-платформи (Canva, PowerPoint, Prezi, Google Презентації тощо).

Категорії: музейна експозиція, скульптурний пам'ятник / меморіальна дошка, історичне місце / архітектурна пам'ятка.

Обсяг: до 20 слайдів.

Структура:

Вступ (актуальність теми, обґрунтування вибору об'єкта, мета екскурсії);

Основна частина (послідовний екскурсійний маршрут, візуальний ряд, історичні довідки);

Висновок (підсумки, особисте значення пам'ятки для автора та її роль у збереженні культурної спадщини).

Оформлення першого (титульного) слайда:

Повна назва закладу освіти та його підпорядкування (згідно з ІСУО (інформаційна система управління освітою);

Назва презентації та тематичний напрям екскурсії;

Відомості про автора (П.І. повністю, клас/гурток, поточне місце перебування – за бажанням);

Відомості про керівника (П.І.Б. повністю, посада, місце роботи, контактний телефон, e-mail).

Критерії оцінювання конкурс «Віртуальні екскурсії» (максимум – 50 балів):

1. Глибина та історична достовірність дослідження (повнота опрацювання джерел, архівних матеріалів та фактів) – 10 балів;

2. Чіткість мети та завдань роботи (відповідність змісту презентації сформованості екскурсійного задуму) – 5 балів;

3. Об'єкт та логіка побудови екскурсії (визначеність об'єкта, послідовність подачі матеріалу, наявність вступу та висновків) – 5 балів;

4. Якість візуального оформлення та дизайн (гармонійність колірної гами, якість фото/ілюстрацій, баланс «текст-зображення») – 10 балів;

5. Творчий підхід та авторська індивідуальність (оригінальність подачі, власні фото, рефлексія автора, креативність) – 10 балів;

6. Майстерність сторітелінгу та доступність викладу (читабельність, емоційна виразність коментарів, відсутність надмірної текстової перевантаженості) – 10 балів.

КОНКУРС «НАВЧАЛЬНІ ФІЛЬМИ»

Конкурс спрямований на розвиток медіаграмотності, цифрових компетентностей та навичок відеомонтажу здобувачів освіти, а також на збереження історичної пам'яті України та рідного краю.

Тематичні напрями на вибір:

«Видатні постаті та події Донеччини»: дослідження внеску діячів науки, культури, історії краю у розбудову держави (з використанням цифрових архівів, відкритих джерел, інтерв'ю з земляками, родинних фото/відео);

«Історія твориться поруч»: висвітлення історичних подій, культурної спадщини чи пам'яток міста/громади тимчасового проживання учасника з проведенням паралелей із рідним краєм;

«Україна: переосмислення історії»: висвітлення ключових державотворчих процесів, визвольних змагань чи сучасних подій боротьби за незалежність України.

Завдання конкурсу: завданням навчального фільму є створення не просто сухого слайд-шоу з фотографій та фонової музики, а завершеного, динамічного й захопливого відеоконтенту, адаптованого до сучасного сприйняття підлітків. Такий медіапродукт поєднує чітку сюжетну лінію, якісний візуальний ряд і доступну мову викладу, завдяки чому легко сприймається молоддю та може ефективно використовуватися як яскравий пізнавальний матеріал для публікацій у соцмережах чи під час уроків історії, краєзнавства та правознавства.

Обов'язкова структура відеоролика:

Вступний блок (до 1 хв): титр/заставка з назвою фільму та закладу освіти; чітке формулювання теми, актуальності та навчальної мети.

Основна частина (3-8 хв): послідовний виклад сюжету (чергування архівних кадрів, сучасних відео, інфографіки, дикторського тексту чи інтерв'ю); дотримання історичної достовірності.

Підсумковий блок (до 1 хв): висновки про значення досліджуваної події чи постаті; підсумкові титри (перелік джерел, архівних матеріалів, музичних треків із зазначенням ліцензії/авторів, П.І.Б. автора та керівника).

Технічні та якісні вимоги:

Розміщення: завантаження на YouTube (режим доступу «За посиланням» або «Загальнодоступний»).

Роздільна здатність: не менше ніж 1280×720 (HD) або 1920×1080 (Full HD).

Співвідношення сторін: горизонтальне 16:9 (вертикальні відео з TikTok/Reels не допускаються).

Бітрейт: не менше ніж 5 Мбіт/с.

Тривалість: 5-10 хвилин.

Звук та монтаж: чіткий дикторський голос без шуму; фонова музика не заглушає мову; дотримання авторських прав.

Критерії оцінювання конкурс «Навчальні фільми» (максимум – 50 балів):

1. Історична достовірність та академічна доброчесність (точність фактів, глибина дослідження джерел, відсутність маніпуляцій, наявність покликань на джерела) – 10 балів;
2. Послідовність, чіткість та логіка сюжету (структурованість викладу, наявність вступу, основної частини, висновків та підсумкових титрів) – 10 балів;
3. Суспільно-пізнавальна та навчальна значущість (можливість практичного використання фільму як дидактичного матеріалу) – 10 балів;
4. Оригінальність ідеї та творчий підхід (авторський сценарій, креативне подання матеріалу, використання рідкісних фактів чи унікальних запечених інтерв'ю) – 10 балів;
5. Якість зображення, звуку та технічного монтажу (чіткість відео HD/Full HD, якісний дубляж, баланс звуку, плавність переходів) – 10 балів.

КОНКУРС «НАВЧАЛЬНІ ONLINE ІГРИ»

Конкурс «Навчальні online ігри» спрямований на стимулювання дослідницької, патріотичної та цифрової діяльності здобувачів освіти шляхом поєднання традиційного краєзнавства з новітніми інфокомунікаційними технологіями. Конкурс передбачає глибинне опрацювання учасниками історичних фактів, екологічного стану та культурно-мистецької спадщини рідного краю з їх подальшою трансформацією в сучасні вебпродукти (квести, вікторини, стратегії чи симулятори).

Головною метою проєкту є впровадження ефективних елементів гейміфікації в освітній процес та популяризація пізнавального цифрового контенту серед молоді. Створені онлайн ігри слугують інтерактивним дидактичним інструментом, який дозволяє у доступній, адаптованій для підлітків формі залучати ровесників до вивчення історії, правознавства, екології та краєзнавства під час навчальних занять чи у позаурочний час.

Завдання учасників: перетворення історичних фактів, краєзнавчих матеріалів та екологічних досліджень на динамічну й захопливу онлайн гру.

Рекомендовані формати та ідеї для розробки:

Інтерактивні квести та головоломки: віртуальні мандрівки пам'ятними місцями, розшифровка історичних документів, пошук «артефактів» чи розв'язання екологічних кейсів;

Краєзнавчі та історичні вікторини: динамічні ігри-тести з елементами тайм-атак, вибором сюжетних ліній або графічними підказками;

Стратегічні та рольові ігри: симуляції історичних подій, розбудови міст, прийняття правових рішень чи управління екосистемою;

Симулятори та дослідницькі ігри: інтерактивні моделі екологічних експериментів чи віртуальні археологічні розкопки.

Технічні та функціональні вимоги до ігор:

Платформа та формат: гра має бути розроблена в онлайн-форматі й функціонувати в браузері або на мобільних пристроях.

Заборонені технології: використання застарілої технології Adobe Flash не допускається.

Розмір та роздільна здатність: розмір завантажуваних даних – не більше ніж 500 МБ; роздільна здатність вікна гри – не менше ніж 640×480 пікселів (рекомендується адаптивність під мобільні екрани).

Доступність та юзабіліті: зрозуміле управління, наявність правил для гравця, відсутність критичних помилок у коді.

Критерії оцінювання конкурсу «Навчальні online ігри» (максимум – 50 балів):

1. Оригінальність ідеї та концепції гри (креативність сюжету, геймдизайну та механіки, відсутність аналогів) – 10 балів;

2. Навчальна цінність та змістовність (актуальність історичного/краєзнавчого/екологічного матеріалу, дидактична користь) – 10 балів;

3. Якість візуального та звукового оформлення (естетика графіки, стильова єдність, якість аудіосупроводу та UI-інтерфейсу) – 10 балів;

4. Інтерактивність та залученість гравця (динаміка ігрового процесу, рівень зацікавленості для підлітків) – 10 балів;

5. Технічна реалізація та стабільність (відсутність помилок, універсальність, швидкість завантаження) – 10 балів.

КОНКУРС «3D МОДЕЛЮВАННЯ ПАМ'ЯТОК МИСТЕЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Конкурс «3D-моделювання пам'яток мистецтва та архітектури» спрямований на розвиток цифрових компетентностей, просторового мислення та залучення учнівської молоді до цифрової реставрації й збереження культурної спадщини. Учасники використовують сучасне програмне забезпечення для створення деталізованих тривимірних об'єктів – від архітектурних споруд і скульптур до реконструкцій втрачених пам'яток та візуалізацій археологічних знахідок Донеччини й України.

Завданням конкурсу є цифровізація історії через створення якісних 3D-моделей, які слугують наочним дидактичним матеріалом для освітніх потреб та дозволяють досліджувати й зберігати пам'ятки у віртуальному просторі.

Вимоги до робіт:

Об'єкт моделювання: 3D-модель має точно відтворювати оригінал (або його реконструйований вигляд) та вирізнятися високим рівнем деталізації.

Формати файлів: модель подається в одному з загальноприйнятих форматів 3D-графіки (OBJ, FBX, STL тощо).

Візуалізація: завантажена 3D-модель або рендер-візуалізація (серія зображень з різних ракурсів / коротке відео-обліт).

Документація: обов'язковий текстовий або презентаційний супровід із описом об'єкта, етапів розробки, використаного ПЗ та історичної довідки.

Критерії оцінювання Конкурс «3D-моделювання пам'яток мистецтва та архітектури» (максимум – 50 балів):

1. Точність відтворення та пропорції оригіналу (відповідність реальним чи архівним геометричним параметрам об'єкта) – 10 балів;
2. Рівень деталізації (опрацювання дрібних елементів, фасок, рельєфу та загальна чистота сітки) – 10 балів;
3. Якість текстуровання та матеріалів (реалістичність мап текстур, налаштування матеріалів, освітлення та рендерингу) – 10 балів;
4. Складність та оригінальність підходу (вибір унікального об'єкта, складність обраної техніки моделювання та креативність подачі) – 10 балів;
5. Якість опису та документації (повнота опису етапів створення, обґрунтування історичної цінності пам'ятки, наявність скріншотів сітки) – 10 балів.

VIII. Академічна доброчесність та вимоги до авторства робіт

Усі конкурсні роботи, подані для участі в Експедиції, мають відповідати принципам академічної доброчесності та законодавству України про авторське право і суміжні права.

Усі матеріали підлягають обов'язковому моніторингу та перевірці оргкомітетом і членами журі за такими напрямками:

Перевірка на плагіат та некоректні запозичення – аналіз унікальності текстового супроводу, сценаріїв, історичних довідок та програмного коду тощо;

Перевірка на використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) – робота має відображати власний творчий і дослідницький внесок автора; не допускається подання повністю згенерованого текстового, візуального чи програмного вмісту без авторської обробки;

Дотримання авторських прав на медіаконтент – використання фонові музики, відеофрагментів або за умови обов'язкового зазначення авторів і джерел у титрах / списках літератури;

Автентичність цифрових розробок – перевірка 3D-моделей та онлайн-ігор на самостійність виконання (аналіз сітки моделі, етапів розробки, відсутність скачаних готових стокових шаблонів під виглядом власних);

Історична та фактична достовірність – відповідність наданої інформації архівним джерелам та науковим фактам без викривлень чи маніпуляцій.

До участі в Експедиції **не допускаються** роботи, які подавалися на цей або інші конкурси у минулих роках, а також проекти, що повністю чи частково дублюють раніше опубліковані матеріали. Усі конкурсні розробки мають бути новими та виконаними протягом поточного навчального року.

У разі виявлення фактів плагіату, недотримання авторських прав, порушення принципів академічної доброчесності або подання робіт минулих років, такі роботи знімаються з розгляду на будь-якому етапі проведення Експедиції.

IX. Визначення та нагородження переможців

Переможці та призери Експедиції визначаються членами журі окремо в кожному конкурсі на основі затверджених критеріїв оцінювання. Загальна кількість призових місць не перевищує 50% від загальної кількості учасників.

Переможцем Експедиції визначається учасник, який набрав найбільшу кількість балів. Призерами Експедиції є учасники, роботи яких зайняли II-III місця відповідно до отриманих балів.

Переможці та призери Експедиції нагороджуються грамотами Донецького обласного центру туризму та краєзнавства учнівської молоді.

Кращі роботи переможців і призерів презентуються під час Щорічної обласної історико-краєзнавчої конференції учнівської молоді «Донбас – мій рідний край» та інших масових заходів Центру.

Організатори залишають за собою право використовувати роботи у краєзнавчих виданнях та експонувати їх на туристсько-краєзнавчих виставках.